

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова (Казахстан)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
(Україна)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
(Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
(Україна)

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(Україна)

Університет ISMA (Латвія)
Університет «Північ» (Хорватія)
Університет «Туран-Астана» (Казахстан)
Школа ділового адміністрування, економіки та інформаційних систем
Університету Пассау (Німеччина)

ЗБІРНИК

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

09 червня 2022 року

ПОЛТАВА
2022

УДК 330.34-021.87”363”:342.77

С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Комеліна О.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., к.держ.упр., доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану : матеріали
С 76 Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 09 червня 2022 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. – 393 с.

ISBN 978-966-616-186-7

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку економічних суб’єктів та держави в умовах воєнного стану.

Визначено цільові орієнтири сталого розвитку та менеджмент в умовах воєнного стану. Досліджено проблеми та перспективи забезпечення фінансової стабільності національної економіки в умовах воєнного стану. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Розкрито особливості управління соціально-економічними процесами в умовах воєнного стану. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах воєнного стану, а також розкрито питання теорії та практики співпраці влади, бізнесу та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77

С 76

Матеріали друкуються мовою оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

обмеження їх працездатності або неможливості виконання своїх обов'язків у певний період часу, контролювати загрози у місці локації підприємства та вживати заходів для інформування працівників про майбутні та існуючі загрози. Дотримання таких позицій в умовах зміни ситуації щодо підбору та навчання персоналу є важливою умовою для покращення існуючих та створення нових бізнес-процесів;

по-третє, адаптація та оновлення бізнес-процесів. Війна приносить багато страждань, втрат, але в умовах колосальної підтримки українського народу світовою спільнотою для України відкрилось «вікно можливостей». Відбувається безпрецедентний розвиток нових бізнес-зав'язків із західними країнами, опанування передових європейських та світових моделей управління підприємствами, відкривається ширший доступ до логістичних, виробничих, інформаційних та економічних потужностей країн Європейського Союзу. Отже, актуалізуються завдання запровадження інноваційного менеджменту підприємств з метою отримання доступу до необхідних та нових можливостей ведення бізнесу в умовах війни та після Перемоги.

Вказані завдання відображають найбільш загальні ключові процеси в управлінні в умовах воєнного стану. Будь-яка адаптована під військовий час модель менеджменту підприємства, що дасть змогу продовження діяльності підприємства, має вважатися за прийнятною. При цьому роль держави полягає у вчасному впровадженні регуляторних змін та має допомогти у виконанні цих завдань, створити сприятливі умови для бізнесу і разом наблизити Перемогу.

Список використаних джерел

1. Економічні наслідки війни в Україні відчують далеко за її межами. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60619288>
2. HUG'S - інвестиційний консультант. @hugschat.
3. Advanter Group. URL: <https://advanter.ua/>

УДК 330.341.1

Карпенко А.В., д.е.н., професор
Національний університет «Запорізька політехніка» (м. Запоріжжя, Україна)
Карпенко Н.М., к.держ.упр., доцент
Національний університет «Запорізька політехніка» (м. Запоріжжя, Україна)

ДІЯЛЬНІСТЬ КЛАСТЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Суттєві зміни в світовій економіці, спричинені науково-технічною революцією та глобальними економічними проблемами початку ХХІ ст., з появою можливостей використання могутнього технологічного та енергетичного потенціалу, ознаменували виведення людства на новий рівень розвитку. Майже кожна фахова спільнота зазначає про важливість ключових досягнень четвертої промислової революції (штучний інтелект, інтернет речей, блокчейн, VR/AR-технології тощо), що забезпечують у ХХІ столітті розвиток світової економіки. Відповідне поширення процесів інноваційного розвитку призводить до збільшення частки у суспільних витратах розумової праці та відповідно – до зростання попиту на знання. Разом з цим, світова спільнота все більше починає відчувати безповоротність ряду загроз, які здатні спричинити тяжкі наслідки для розвитку людства. Для мінімізації існуючих ризиків та зрівноваження трьох вимірів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного у 2015 р. Генеральною Асамблеєю ООН було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань [1]. Попри регламентацію зазначеного документу та суттєві зусилля проактивних спільнот світу вирішити затверджені завдання та досягти цілей повноцінно не вдається. Важким викликом останніх років були наслідки пандемії COVID-19, які спричинили значні втрати людських життів і ресурсів.

Світова конкуренція за вплив та ресурси загострює проблеми сталого розвитку. Особливо складними є наслідки військових конфліктів. Реалії повномасштабного вторгнення російської армії в лютому 2022 р. на територію України стали несумісними з досягненням цілей сталого розвитку. Суттєва консолідація українського суспільства разом з світовими спільнотами частково вирішують питання гуманітарної допомоги, проте важливим залишаються напрями підтримки розвитку економіки, щоб у населення були можливості власними силами забезпечувати себе.

Попередньо накопичені проблеми в економіці України, які поглиблювалися тривалий період через неузгодженість власників великого капіталу, політичної еліти та влади відносно стратегічного розвитку держави, а також відсутність чіткої ринково-орієнтованої національної ідеї, яка б змінювала культурно-ментальні риси вітчизняного людського капіталу [2] стали додатковими чинниками негативних наслідків опору військовій агресії. Крім того, попри важливість малого і середнього бізнесу в ринковій економіці, в Україні він не отримував належної підтримки та не зміг повноцінно об'єднатися в дієві кластери. Європейська практика підтверджує суттєву роль кластерів в економічному розвитку. Зокрема, 2950 кластерів забезпечують через різноманітні економічні активності до 39% робочих місць й до 55% фондів заробітних плат ЄС, учасники кластерів є значно більш інноваційними – утримують 87% всіх патентів ЄС, близько 50% експортних індустрій також відносяться до кластерів [3, с. 11].

Дослідження процесів кластерного розвитку дозволяє констатувати, що беззаперечною є важливість у розширенні кластерної спільноти та підвищенні її ефективності через формування ефективної взаємодії людського капіталу. Оскільки кластер є добровільним *галузевим територіальним об'єднанням організації зі співпраці у ланцюжку доданої вартості для підвищення власної конкурентоспроможності, тому важливим є менеджмент спільноти та кластеру здатних продемонструвати та побачити спільні зиски*. “Саме людський ресурс є тією основою, яка забезпечує пошук спільних інтересів та розвиток різноманітних форм співробітництва серед владних установ регіону, підприємств та інституцій” [4]. Тобто створення та розвиток кластерів ґрунтується на постійному діалозі, розширенні знань, формуванні відповідальності та довіри між всіма учасниками об'єднання.

В Україні кластерний розвиток неодноразово започатковувався, проте не мав тривалої практики реалізації. Суттєвим стримуючим чинником розвитку кластерів є відсутність нормативно-правових актів, програм кластерного розвитку тощо. Підґрунтям для кластерного розвитку виступає інноваційна екосистема, яка в свою чергу і розвивається кластерами. Великий інноваційний потенціал окремих регіонів, наявність сучасних інноваційних розробок, позитивна й важлива роль кластерів, як рушіїв змін протиставляється загальній слабкості інноваційних екосистем в сенсі інфраструктури, пасивності та відсутності лідерства серед університетів і органів влади, переважну неготовність МСП до активних дій в розвитку інновацій [5, с. 4].

Обставини сьогодення, коли в країні проголошено військовий стан та чиниться опір повномасштабній агресії російської армії, поширеною стала консолідація різних спільнот українців. Зокрема, мова йде про територіальні органи оборони та різні волонтерські групи. Разом з цим, у бізнесовому середовищі в цей час значно триваліше відбувається розуміння та бажання поєднувати не лише зусилля, а й активи. Суттєвим поштовхом до дій є переважно такі обставини, коли є чітке розуміння втрати традиційних своїх бізнесів. Тобто жорсткість умов ринкового середовища, пов'язаних з конкуренцією, а в даному випадку з втратою стабільності (споживачів, постачальників, логістичних компаній тощо), пришвидшує бажання об'єднуватися. Крім поточних об'єктивних обставин воєнного стану, важливими перешкодами залишаються питання лідерства, довіри та відповідальності. Тобто те, що свідомо та дуже швидко проявляється у суспільстві в умовах суттєвих загроз, консолідація зусиль і ефективна реалізація потенціалу важко просувається в бізнесовому середовищі.

Не останнє місце в зазначеному займає прозора, чітка та зрозуміла регламентація взаємовідносин, система підпорядкованості, розподілу повноважень і відповідальності,

результатів. Відсутність або обмежена визначеність зазначеного спотворює суттєву обережність у стосунках, виконанні робіт, залученості до проєктів тощо. Відповідно при відносно рівних можливостях, компетентності, швидкості виконання робіт та наявності вільного часу рівень залучення до процесів, особливо на початковій стадії створює для окремих учасників більш вигідні позиції й виводить їх у лідери, але інші, не ставши повноцінною командою й не отримавши достатніх зисків у подальшому знижують свою активність. Згодом, така конкуренція без достатніх обсягів ресурсів призводить до падіння зацікавленості в об'єднанні у визначених межах. Тобто в спільноті, коли серед учасників сформовано низький рівень стимулів до співпраці вона є нежиттєздатною. Тому для розвитку кластера актуальним завжди є спільні цінності, знання, діалог, відповідальність і довіра.

Список використаних джерел

1. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. 2017. 176 с.
2. Karpenko A. V. Strategy of innovations' commercialization in Ukraine. *Scientific letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Košice. 2016. № 6. P. 55–58.
3. Національна програма кластерного розвитку до 2027. Концепції, орієнтири розвитку, рекомендації. Проєкт. 2020. 74 с. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/proyekt-nacziionalnoyi-programy-klasterного-rozvytku-do-2027/>
4. Ульянченко Ю. О. Інституціональні фактори інноваційного розвитку регіонів на основі кластерного підходу. *Публічне управління: теорія і практика*. 2010. №2. С. 184-189.
5. Розвиток інноваційних екосистем в регіонах Запоріжжя та Харкова. Аналітичний звіт. 2021. 46 с.

UDC 331.5

Urekeshova A.B.

L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)

DEVELOPMENT OF THE LABOR MARKET IN THE CONDITIONS OF THE FORMATION OF THE DIGITAL ECONOMY OF KAZAKHSTAN

The modern world economy is moving to a new model of economic growth – the digital economy. In this process, the countries of the post-Soviet space lagged somewhat not only from developed countries, but also from individual countries with an average level of economic development. One of the reasons for the lag is ignoring the inseparability of labor and capital. Capital cannot develop sustainably without satisfying adequate requirements of the labor market by society. Under these conditions, Kazakhstan's integration into the international labor market can lead to an imbalance of labor resources: the outflow of qualified personnel abroad and the influx of cheap, uneducated labor into the country. The effective use of labor potential is one of the most important tasks of the formation of a socially oriented state, carried out within the framework of state policy in Kazakhstan. Therefore, the issue of transforming the labor market and increasing the level of social protection of the population is the main agenda in the modern conditions of the development of the world economy [1]. One of the main trends in the economic development of the last decade is the penetration of digital technologies into various spheres of society. Digital transformation is aimed at simplifying human life, improving the quality of life and increasing economic indicators. Digital economy refers to the economic activity of creating, distributing and using digital technologies and related products and services. The transition to the digital economy has a significant impact on the labor market, associated with a large-scale transformation of the needs for specialists and an increase in the efficiency of the labor market. The introduction of digital technologies automates many operations of labor activity, which causes significant changes in personnel needs and requirements for them, and also creates an effective and fast job search, including the possibility of remote work [2].

СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

Мова українська, англійська

Підписано до друку 07.06.2022
Тираж 20 прим.

Поліграфічний центр Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
36011, Полтава, Першотравневий проспект, 24
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції. Серія ДК №7019 від 19.12.2019 р.